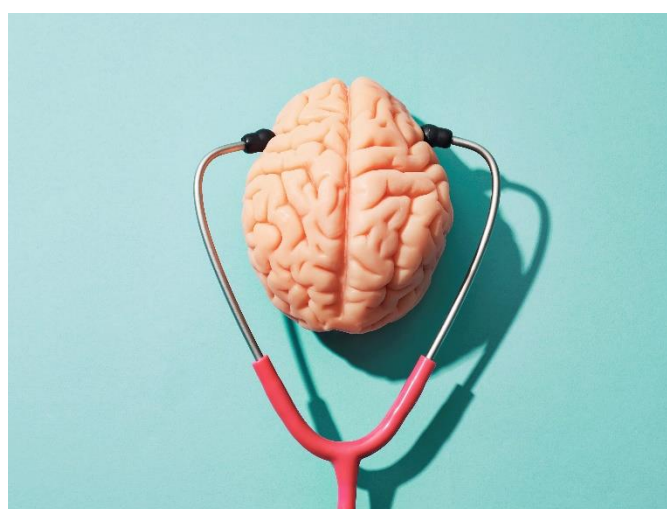

(Voor)onderzoek motivatie studenten Verpleegkunde en Social Work Windesheim

Nicole de Boer, onderzoeker KIOZ Windesheim Almere
24-8-2023

Inhoud

Onderzoek motivatie studenten Verpleegkunde en Social Work Windesheim	3
Samenvatting onderzoek enquête motivatie studenten	4
Deel 1: Verpleegkundestudenten voltijd	6
Resultaten	6
Algemene resultaten	6
Wanneer kiezen studenten voor een opleiding?	7
Met wie wordt de keuze voor de opleiding gemaakt?	7
Reden om te kiezen voor de opleiding tot verpleegkundige	7
Factoren van invloed op de keuze voor de opleiding	8
Mate waarin studenten het eens zijn met de stellingen	9
Voldoet de opleiding aan de verwachting?	9
Relatie tussen algemene kenmerken en verwachting opleiding	9
Niet-aansprekende ontwikkelingen	10
Aansprekende ontwikkelingen	11
Conclusie	11
Discussie	12
Deel 2: Social work	13
Resultaten	13
Algemene resultaten	13
Wanneer kiezen studenten voor een opleiding?	14
Met wie wordt de keuze voor de opleiding gemaakt?	14
Reden om te kiezen voor de opleiding tot sociaal werker	14
Factoren van invloed op de keuze voor de opleiding	15
Mate waarin studenten het eens zijn met de stellingen	16
Voldoet de opleiding aan de verwachting?	16
Relatie tussen algemene kenmerken en verwachting opleiding	17
Niet-aansprekende ontwikkelingen	17
Aansprekende ontwikkelingen	18
Conclusie	18
Discussie	18
Conclusie onderzoek motivatie vanuit enquête	19
Bibliografie	20
Bijlage 1: Achtergrond onderzoek motivatie studenten	21
Bijlage 2 Vragenlijst	23

Onderzoek motivatie studenten Verpleegkunde en Social Work Windesheim

Achtergrond

Vanuit de WSD doet Windesheim Almere, Lectoraat Klantenperspectief en Ondersteuning in Zorg, onderzoek naar verschillende thema's binnen de Human Capital Agenda. De overkoepelende projectnaam is: "Iedereen zorgt".

Eén van deze thema's betreft de motivatie van studenten Verpleegkunde en Social Work voor het kiezen voor deze opleiding.

Hoe kunnen middelbare scholen, het middelbaar beroepsonderwijs, het HBO en zorgorganisaties bijdragen aan de motivatie van leerlingen in het voortgezet onderwijs om te kiezen voor een vervolgopleiding in zorg en welzijn?

Dit verslag beschrijft de eerste fase van het onderzoek naar deze motivatie: uitkomsten van de enquête onder huidige studenten verpleegkunde en social work Windesheim Almere.

"Waarom kies jij voor het beroep van verpleegkundige/sociaal werker?"

In het nieuws horen en lezen we regelmatig over een tekort aan verpleegkundigen. We willen graag onderzoeken wat maakt dat mensen kiezen voor de zorg en ook blijven werken in de zorg. Door het beantwoorden van onderstaande vragen leer je ons wat we als school en/of als zorginstelling kunnen doen om meer mensen enthousiast te krijgen en te houden voor de zorg.

Voor een volledige beschrijving van de achtergrond van dit onderzoek wordt verwezen naar bijlage 1.

Samenvatting onderzoek enquête motivatie studenten

Om recht te doen aan de diversiteit binnen de provincie Flevoland die van invloed kan zijn op de vraag rondom instroom in de zorg wordt gestart met een **kleinschalig onderzoek** op Hogeschool Windesheim Almere (opleidingen Verpleegkunde voltijd en deeltijd en Social Work voltijd en deeltijd). Op deze manier wordt gekeken naar een manier om een voor deze omgeving passend model te ontwikkelen voor onderzoek naar de instroom binnen deze opleidingen en het daar bijbehorende werkveld.

Tijdens de eerste fase is gestart met een enquête onder studenten van Windesheim Almere. Hierbij werd gevraagd naar redenen voor de studiekeuze, het moment van studiekeuze en beelden van het werkveld. Hieruit volgen de volgende conclusies:

Verpleegkunde:

- Studenten kiezen voor het beroep omdat zij carrière willen maken in de zorg. Ook is de het feit dat zichzelf of familie veel te maken hebben gehad met de gezondheidszorg een factor die van belang is bij het kiezen van het beroep.
- Studenten hebben voorafgaand aan de opleiding een beeld dat enigszins tot volledig overeenkomt met de inhoud van de opleiding.
- Niet alle studenten hebben al een idee van negatieve beelden van hun toekomstig beroep. Degenen die dit wel hebben zijn het minst positief over de werkdruk en de digitalisering.
- Studenten zien een uitdaging in het oplossen van de problemen rondom tekorten in de zorg en worden enthousiast van eigen voorkeur voor specifieke vakgebieden.

Social Work

- De studenten kiezen voor de opleiding vanuit eigen achtergrondervaring en het willen helpen van mensen.
- De keuze wordt veelal in het VO gemaakt, maar ook na jaren gewerkt te hebben.
- Bezuinigingen worden gezien als de minst aantrekkelijke ontwikkeling binnen het vakgebied.
- Bepaalde doelgroepen worden gezien als interessante reden voor keuze voor het vakgebied.
- Studenten geven aan dat zowel de wens om carrière te willen maken binnen dit specifieke werkveld als bestaande ervaring binnen het vakgebied belangrijke factoren zijn voor de studiekeuze.
- Studenten kiezen nadrukkelijk niet voor het beroep vanwege de tekorten in het werkveld. De keuze wordt gemaakt vanuit de overweging betekenis te willen geven aan het leven van anderen.

De conclusies laten verschillen tussen de doelgroepen zien. Dit kan een aanleiding zijn om te denken dat de kern van de motivatie wellicht gelijk is, maar dat de redenen onderling verschillen. Hiermee wordt bedoeld dat er bij beide groepen sprake is van intrinsieke motivatie, maar wel op verschillende gronden. Dit doet vermoeden dat een adequate aanpak van de vraagstelling rondom het verhogen van instroom in de zorg een aanpak op maat zou moeten zijn. In hoeverre dit inderdaad het geval is moet blijken uit het tweede deel van het onderzoek.

In het desbetreffende tweede deel van het onderzoek worden studenten geïnterviewd. Tijdens deze interviews zal worden ingegaan op de achterliggende redenen rondom bepaalde keuzes. Ook zal daarin duidelijk worden wat studenten verstaan onder begrippen als onderzoek doen, carrière maken, etc. Op basis van deze gegevens kan vervolgens een model worden ontwikkeld.

Deel 1: Verpleegkundestudenten voltijd

De enquête (zie bijlage 2) is tot stand gekomen op basis van een combinatie van bij onderzoekers bekende vragenlijsten en artikelen die online beschikbaar zijn:

- Motivatie en keuzes: een kwestie van verwachtingen (Meens, 2019).
- Hoe mensen keuzes maken. De psychologie van het beslissen (Tiemeijer, 2011).
- Attitude toward nursing of students earning a second degree and traditional baccalaureate students: are they different? (Toth, Dobratz, & Boni, 1998)
- The orientation and attitudes of intermediate vocational trained nursing (van den Boogaard, Roodbol, Poslawsky, & ten Hoeve, 2019).
- NURSING ORIENTATION –measurement tool (Vanhanen-Nuutinen).

Op basis van deze bronnen is door de onderzoekers (peerfeedback) een eigen vragenlijst samengesteld, gericht op het thema motivatie om specifieke input te krijgen voor de groep studenten die in Almere studeert. De enquête kon worden ingevuld van 11 april t/m 5 juni 2023.

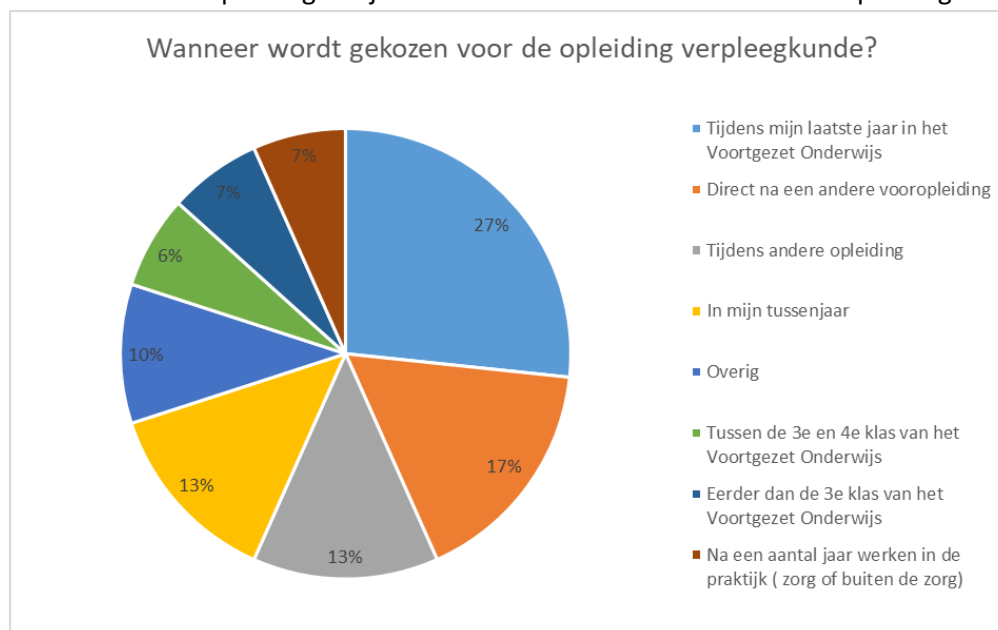
Resultaten

Algemene resultaten

1. 30 van de 31 mensen die de enquête hebben opgestart wilden meedoen en gingen akkoord met de verzameling en verwerking van de gegevens
2. Opleidingsniveau:
 - a. 66.67% heeft een HAVO-vooropleiding
 - b. 26,7% heeft een mbo-vooropleiding
 - c. De rest (6,63%) selecteerde de optie Overig
3. Alle deelnemers volgen de voltijddopleiding
4. 50% van de deelnemers zit in het eerste leerjaar; 30% in het vierde
5. De gemiddelde leeftijd is 21 jaar
6. 77% van de deelnemers is vrouw, 23% man
7. 67% woont in de gemeente Almere, 10% in Amsterdam, 10% in Huizen. De overige deelnemers komen uit verschillende dorpen en steden in Nederland.

Wanneer kiezen studenten voor een opleiding?

Onderstaand figuur laat zien dat studenten met name in het laatste jaar van de middelbare school, na een andere vooropleiding of tijdens een andere studie kiezen voor de opleiding Verpleegkunde:

Met wie wordt de keuze voor de opleiding gemaakt?

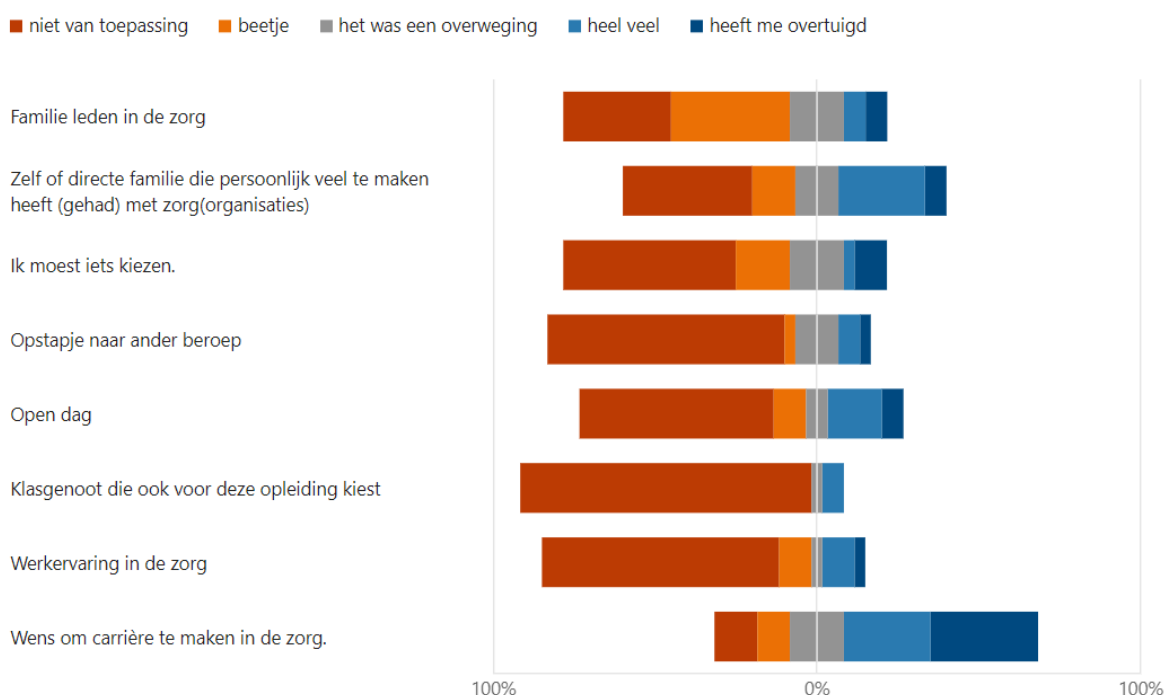
50% van de respondenten geeft aan dat hij/zij de keuze alleen heeft gemaakt. De andere 50% geeft aan dat bij de keuze in elk geval ouders/verzorgenden zijn betrokken, in een aantal gevallen worden ook vrienden genoemd.

Reden om te kiezen voor de opleiding tot verpleegkundige

Alle respondenten hebben in eigen woorden aangegeven wat de reden is geweest om te kiezen voor de opleiding ter voorbereiding op het verpleegkundig beroep. Bij 50% van de antwoorden komt het "willen helpen" van mensen naar voren. Daarnaast worden de interesse in de medische kant van het vak of het fungeren van deze opleiding als opstapje naar het beroep van arts genoemd als redenen. De breedte van het beroep is de derde factor die een aantal keer genoemd wordt. Verder blijkt dat er ook veel individuele factoren zijn die van invloed zijn, zoals familieleden die zelf werkzaam zijn in de zorg, persoonlijke interesse in de zorg, de kwaliteit van zorg willen verbeteren en inzichten die zijn opgedaan tijdens een tussenjaar. In de paragraaf hieronder wordt op een aantal factoren ingezoomd.

Factoren van invloed op de keuze voor de opleiding

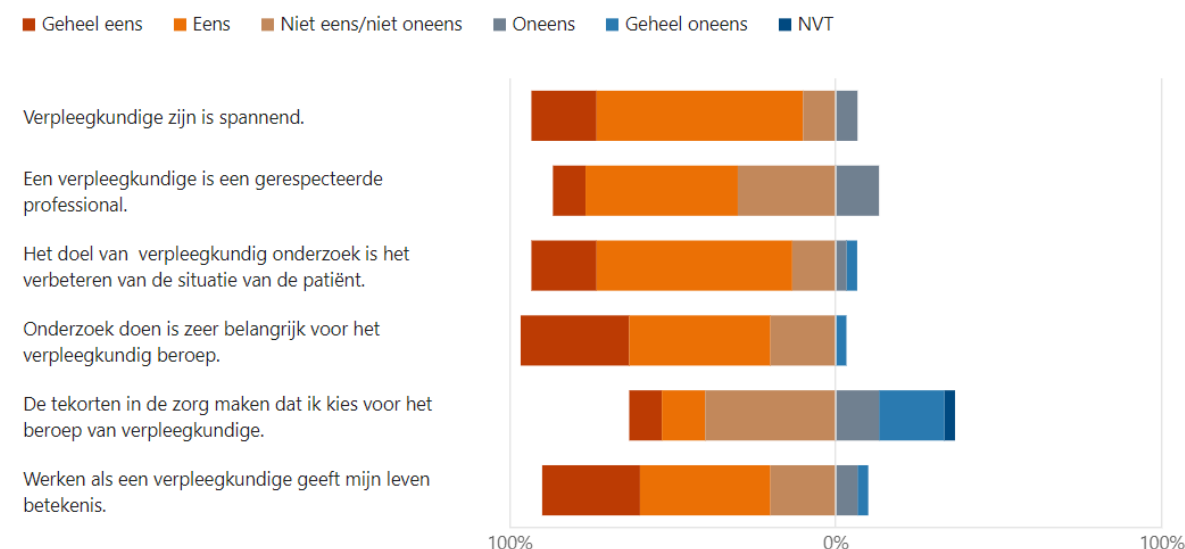
Hieronder volgt een overzicht van de gerapporteerde mate waarin bepaalde factoren van invloed zijn geweest op de keuze voor de opleiding Verpleegkunde:

De keuze voor de opleiding wordt in hoge mate bepaald door de wens om carrière te maken in de zorg. Daarnaast speelt de factor of een student zelf of iemand in zijn of haar directe omgeving te maken heeft gehad met zorg een rol. Ook de Open Dag draagt bij. Werkervaring in de zorg, klasgenoten die voor de opleiding kiezen of het fungeren van de opleiding als een opstapje naar een ander beroep zijn geen factoren die bijdragen aan de keuze voor de opleiding Verpleegkunde.

Mate waarin studenten het eens zijn met de stellingen

Om een beeld te krijgen van het beeld dat studenten hebben over het beroep van verpleegkundige kregen de deelnemers een aantal stellingen voorgelegd:

Tekorten in de zorg zijn, zoals blijkt uit bovenstaande figuur, geen reden voor aanstaande verpleegkundigen om te kiezen voor de opleiding en het beroep. Een student geeft aan:

“De druk op de zorg doet mij juist twijfelen of het juiste vak is voor mij i.p.v. van meer motivatie geven”

Daarnaast geven studenten aan dat onderzoek doen belangrijk is voor het beroep. Ook geeft het werk als verpleegkundige betekenis aan het leven volgens de studenten.

Voldoet de opleiding aan de verwachting?

De studenten werd ook gevraagd in hoeverre de opleiding aan hun verwachting voldoet. Daarop werden de volgende antwoorden gegeven:

Hoe ervaar je de opleiding in relatie tot je verwachting?	Aantal
Opleiding komt overeen met mijn verwachtingen	11
Opleiding komt een beetje overeen met mijn verwachtingen	16
Opleiding komt niet overeen met mijn verwachtingen	3
Eindtotaal	30

Een relevante toelichting bij deze antwoorden is dat een opleiding die niet overeenkomt met verwachtingen op twee manieren geïnterpreteerd kan worden: positief en negatief. De opleiding kan beter (bevallen) zijn dan verwacht of de opleiding is juist minder goed (bevallen) dan verwacht. Voor de meeste studenten komt de opleiding een beetje tot volledig overeen met de verwachtingen.

Relatie tussen algemene kenmerken en verwachting opleiding

Van de factoren leeftijd, geslacht, vooropleiding, leerjaar en mate waarin de opleiding aan de verwachting voldoet is een correlatietabel gemaakt.

	<i>Wat is je vooropleiding?</i>	<i>Hoe ervaar je de opleiding in relatie tot je verwachting?</i>	<i>Mogen wij je leeftijd weten? Zo ja, zet het hier onder.</i>	<i>In welk leerjaar zit je van de opleiding?</i>	<i>Wat is je geslacht</i>
Wat is je vooropleiding?	1,00				
Hoe ervaar je de opleiding in relatie tot je verwachting?	-0,06	1,00			
Mogen wij je leeftijd weten? Zo ja, zet het hier onder.	0,06	-0,08	1,00		
In welk leerjaar zit je van de opleiding?	0,17	-0,31	0,59	1,00	
Wat is je geslacht	0,28	0,10	0,36	0,23	1,00

Correlation Coefficient	Strength of Relationship
± .70 – 1.00	Strong
± .30 – .69	Moderate
± .00 – .29	None (.00) to weak

Een correlatie laat uitsluitend zien dat er een verband is tussen twee variabelen. Het wil niet zeggen dat dit verband causaal (oorzakelijk) is: hiervoor is nader onderzoek noodzakelijk.

Bovenstaande tabel toont een matige positieve relatie tussen zowel leeftijd en leerjaar als geslacht en leeftijd en een matige negatieve relatie tussen leerjaar en verwachting. Dat wil zeggen dat leerjaar en verwachting negatieve bewegingen hebben tot elkaar. Hoe hoger het leerjaar, hoe minder de verwachtingen overeenkomen.

Niet-aansprekende ontwikkelingen

Studenten mochten in eigen woorden aangeven wat zij minder interessante ontwikkelingen vinden in de zorg. Op basis van de antwoorden kon er onderscheid gemaakt worden tussen zeven categorieën:

Ontwikkeling	Aantal keer benoemd
<i>Werkdruk</i>	7
<i>Geen idee/nog niets</i>	6
<i>Digitalisering/technologie/eHealth</i>	5
<i>Specifieke doelgroepen/taken (zoals ouderen, GGD, GGZ, ADL)</i>	5
<i>CAO/Salaris/Staken</i>	4
<i>Administratie</i>	3
<i>Personeelstekort</i>	2

Werkdruk en digitalisering zijn de meest genoemde voorbeelden van thema's die huidige studenten minder positief vinden, kijkend naar de zorg. De onderbouwing hiervoor wordt nader onderzocht in de interviews over dit thema.

Ook werd een meer algemeen en ethisch vraagstuk benoemd wat één van de respondenten lastig vindt in de ontwikkelingen in de zorg:

“Mensen mogen niet meer overlijden. We kunnen zoveel dat soms mensen die er oké mee zijn om te overlijden zich gedwongen voelen om door te leven met een niet-geneesbare ziekte waar zij veel nadelen door ervaren.”

Aansprekende ontwikkelingen

Studenten hebben in eigen woorden aangegeven wat zij aansprekende ontwikkelingen vinden in de zorg. Deze zijn in onderstaande tabel samengevat:

Aansprekende ontwikkelingen	Aantal keer benoemd
<i>Willen veranderen van tekorten en werkdruk</i>	4
<i>Specifieke vakgebieden</i>	4
<i>Breedte van het vak (aandacht voor o.a. psychische aandoeningen)</i>	3
<i>Preventie/bijdragen aan langer thuiswonen</i>	3
<i>Verantwoordelijkheid</i>	2
<i>Meer mogelijkheden (medisch)</i>	2
<i>Grotere rol verpleegkundige</i>	2

Een van de respondenten geeft onderstaande toelichting rondom de aansprekende ontwikkelingen in het werkveld.

“Het feit dat er meer aandacht komt voor geestelijke gezondheid (mentaal welzijn over het algemeen), met name onder jongeren.”

Onder ‘het willen veranderen van tekorten en werkdruk’ wordt door de respondenten verstaan dat zij willen bijdragen aan het oplossen van problemen die leiden tot de tekorten en de werkdruk. Dit houdt dus niet in, zoals eerder ook al werd benoemd, dat zij kiezen voor het beroep vanwege de tekorten in de zorg.

Conclusie

- Studenten kiezen voor het beroep omdat zij carrière willen maken in de zorg. Ook is de factor dat zijzelf of familie veel te maken hebben gehad met de gezondheidszorg van belang bij het kiezen van de opleiding en het beroep.
- Studenten hebben voorafgaand aan de opleiding een beeld dat enigszins tot volledig overeenkomt met de inhoud van de opleiding.
- Niet alle studenten hebben al een idee van negatieve beelden van hun toekomstig beroep. Degenen die dit wel hebben zijn het minst positief over de werkdruk en de digitalisering.
- Studenten zien een uitdaging in het oplossen van de problemen rondom tekorten in de zorg en worden enthousiast van eigen voorkeur voor specifieke vakgebieden.

Discussie

- Verstaat iedereen hetzelfde onder het woord 'onderzoek'?
- Als de verwachtingen over de opleiding niet overeenkomen met de werkelijkheid kan dat zowel positief als negatief zijn – dit vraagt verder onderzoek en een specifiekere vraagstelling. Ook is de vraag waardoor dit komt: door het beeld van de student van de verpleegkundige in de praktijk, door de opleiding in Almere of door een mogelijke andere oorzaak?
- Er was sprake van een lage respons van het tweede en derde leerjaar
- Tekorten in de zorg zijn geen motivatie om te kiezen voor het beroep, maar wel iets wat een drijfveer kan zijn om te willen veranderen: dit kan van invloed zijn op de uitkomsten.
- Alle antwoorden zijn het resultaat van de op dit moment aanwezige kennis bij studenten: dit is per leerjaar potentieel verschillend.
- Beelden van studenten kunnen het gevolg zijn van de opleiding: opbouw, duidelijkheid, etc.
- Hebben alle studenten voldoende kennis van de ontwikkelingen van de zorg?

In het artikel van Evelyne Meens (2019) wordt gesproken over vormen van autonome motivatie. Hierbij wordt onder andere de vorm 'geïdentificeerde regulatie' genoemd als een vorm van autonome motivatie. In deze vorm gaat het, in tegenstelling tot intrinsieke motivatie waarin de motivatie ligt in het kennis vergaren en het plezier in het leren, bij het nastreven van bepaalde doelen (Meens, 2019). Uit de enquête kwam nadrukkelijk naar voren dat studenten kiezen voor de opleiding vanwege het als verpleegkundige willen helpen van mensen. Het verdiepen in de medische aspecten, zoals een aantal respondenten aangaf, ligt meer in de intrinsieke motivatie. Uit de enquête zijn geen vormen van motivatie naar voren gekomen waarin de student gedwongen wordt de studie te volgen. Ook werd gevonden dat ongeveer de helft van de respondenten zonder verder overleg met anderen heeft gekozen voor de studie. In haar artikel stelt Evelyne eveneens dat de mate waarin de studie overeenkomt met de verwachtingen bijdraagt aan het succes. Vanuit de enquête is gebleken dat in deze steekproef het merendeel van de studenten aangeeft dat de verwachtingen overeenkomen. Onder de geraadpleegde studenten zijn hiermee twee factoren die bijdragen aan het succes van de opleiding voldaan: de motivatie is autonoom en de opleiding komt overeen met de verwachtingen.

Deel 2: Social work

De enquête (zie bijlage 2) is tot stand gekomen op basis van een combinatie van bij onderzoekers bekende vragenlijsten en artikelen die online beschikbaar zijn:

- Motivatie en keuzes: een kwestie van verwachtingen (Meens, 2019).
- Hoe mensen keuzes maken. De psychologie van het beslissen (Tiemeijer, 2011).
- Attitude toward nursing of students earning a second degree and traditional baccalaureate students: are they different? (Toth, Dobratz, & Boni, 1998)
- The orientation and attitudes of intermediate vocational trained nursing (van den Boogaard, Roodbol, Poslowsky, & ten Hoeve, 2019).
- NURSING ORIENTATION –measurement tool (Vanhanen-Nuutinen).

Op basis van deze bronnen is door de onderzoekers (peerfeedback) een eigen vragenlijst samengesteld, gericht op het thema motivatie om specifieke input te krijgen voor de groep studenten die in Almere studeert. De enquête kon worden ingevuld van 11 april t/m 5 juni 2023.

Resultaten

Algemene resultaten

1. 20 van de 20 mensen die de enquête hebben opgestart wilden meedoen en gingen akkoord met de verzameling en verwerking van de gegevens
2. Opleidingsniveau:
 - a. 70% heeft een mbo-vooropleiding
 - b. 15% heeft een HAVO-vooropleiding
 - c. De rest (15%) selecteerde de optie Overig
3. 70% van de deelnemers volgt de voltijdopleiding, 30% volgt de deeltijdopleiding
4. Leerjaar:
 - a. 35% van de deelnemers zit in het tweede leerjaar
 - b. 25% van de deelnemers zit in het derde leerjaar
 - c. 35% van de deelnemers zit in het vierde leerjaar
 - d. 5% doet een combinatiejaar
5. De gemiddelde leeftijd is 29.2 jaar
6. 85% van de deelnemers is vrouw
7. 55% woont in de gemeente Almere, de overige studenten komen uit andere dorpen en steden verspreid door heel Nederland.

Wanneer kiezen studenten voor een opleiding?

Onderstaande figuur laat zien dat studenten met name in het laatste jaar van de middelbare school, na een andere vooropleiding of tijdens een andere studie kiezen voor de opleiding Social Work:

Met wie wordt de keuze voor de opleiding gemaakt?

65% van de respondenten geeft aan dat hij/zij de keuze alleen heeft gemaakt. De andere 35% geeft aan dat bij de keuze iemand anders is betrokken. Dit varieert van ouders en vrienden tot de studiecoach en de werkgever.

Reden om te kiezen voor de opleiding tot sociaal werker

Alle respondenten hebben in eigen woorden aangegeven wat de reden is geweest om te kiezen voor de opleiding tot het beroep van sociaal werker.

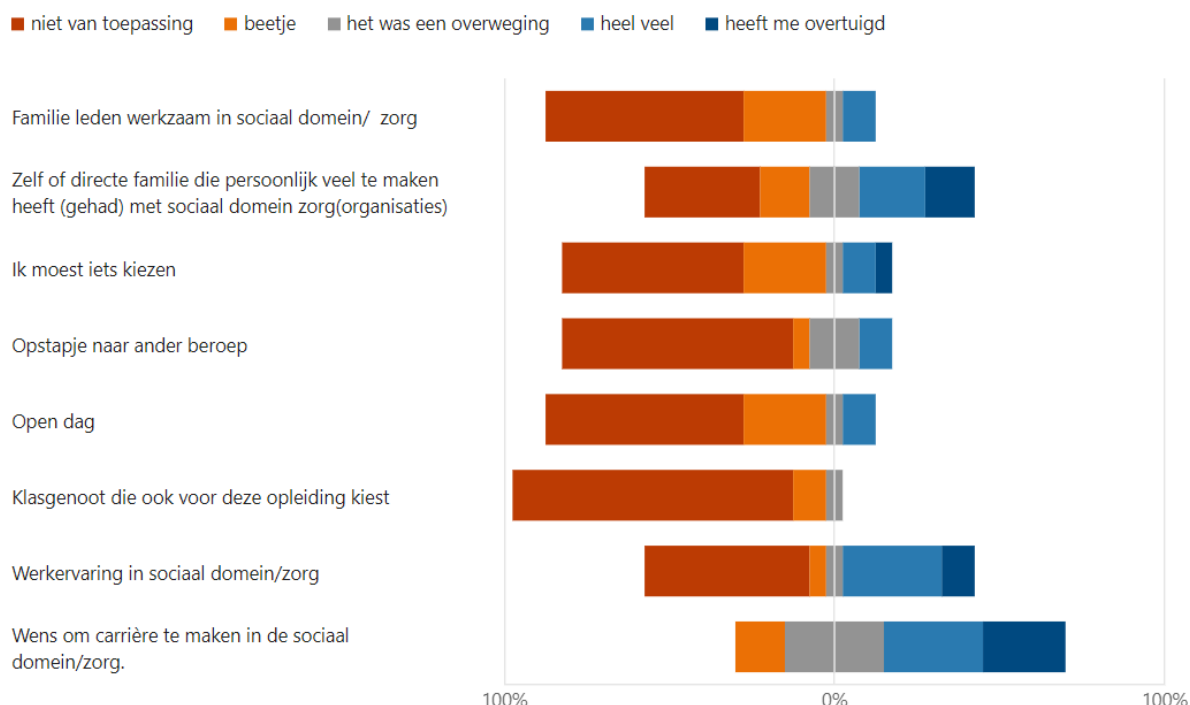
Thema	aantal
mensen helpen/ondersteunen	6
Overig	6
Ervaringsdeskundigheid	5
Brede opleiding	4

Opvallend is het aantal mensen dat aangeeft zelf ervaring te hebben in het sociaal domein. Daarnaast is het willen helpen of ondersteunen van mensen de belangrijkste motivatie voor het vak van sociaal werker.

"Ik wil teruggeven aan de maatschappij na jarenlang zelf hulp te hebben ontvangen."

Factoren van invloed op de keuze voor de opleiding

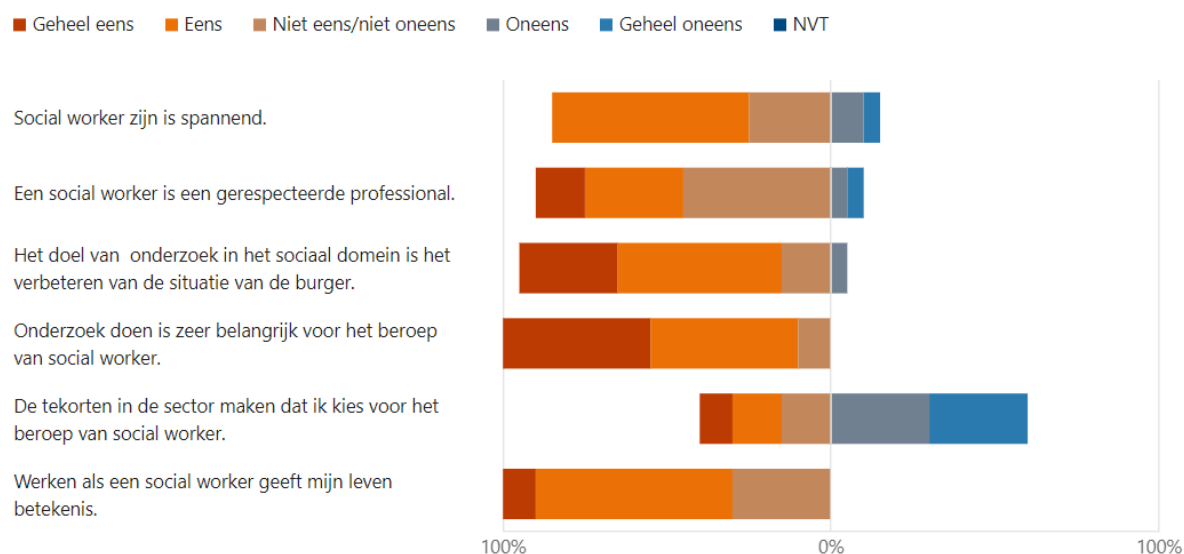
Hieronder volgt een overzicht van de gerapporteerde mate waarin bepaalde factoren van invloed zijn geweest op de keuze voor de opleiding Social Work:

De factor die het meest genoemd wordt als reden voor het kiezen van de opleiding is de wens om carrière te maken in het sociaal domein. Ook de factoren werkervaring en eigen ervaring met of in het sociaal domein zijn factoren die duidelijk van invloed zijn. Inspiratie via een klasgenoot die dezelfde opleiding heeft gekozen speelt volgens de respondenten geen rol bij de keuze. Ook het hebben van familie met dezelfde keus of ervaring en open dagen zijn zeer beperkt van invloed.

Mate waarin studenten het eens zijn met de stellingen

Om een beeld te krijgen van het beeld dat studenten hebben over het beroep van sociaal werker kregen zij een aantal stellingen voorgelegd:

Studenten Social Work geven aan dat het doen van onderzoek belangrijk is voor het beroep. Ook staan ze achter de uitspraak dat het doel van onderzoek doen binnen het sociaal domein het bijdragen aan het verbeteren van de situatie van de burger is. De sociaal werker wordt gezien als een gerespecteerde professional en het vervullen van deze rol geeft het leven betekenis volgens de respondenten. Daarnaast wordt duidelijk dat de studenten niet kiezen voor het beroep omdat de sector kampt met (personeels)te kort.

Voldoet de opleiding aan de verwachting?

De studenten werd ook gevraagd in hoeverre de opleiding aan hun verwachting voldoet. Daarop werden de volgende antwoorden gegeven:

Hoe ervaar je de opleiding in relatie tot je verwachting?	Percentage
Opleiding komt overeen met mijn verwachtingen	55%
Opleiding komt een beetje overeen met mijn verwachtingen	25%
Opleiding komt niet overeen met mijn verwachtingen	20%

Uit de toelichting blijkt dat elke respondent de opleiding anders beleeft. Hierdoor is er geen goede clustering van toelichting te maken. Wel volgt hier een overzicht van een aantal opmerkingen die gemaakt zijn:

- Een breed aanbod is positief maar daardoor kan je juist ook de specialisatie missen
- Verschillen tussen docenten
- Sommige studenten leren elke lesdag en voorbereidingsdag nieuwe dingen
- Fijne begeleiding tot te weinig begeleiding

De nadruk in de feedback ligt op waardevolle input voor de vorm en inhoud van de opleiding en minder op de opleiding zelf.

Relatie tussen algemene kenmerken en verwachting opleiding

Van de factoren leeftijd, geslacht, vooropleiding, leerjaar en mate waarin de opleiding aan de verwachting voldoet is een correlatietabel gemaakt.

	In welk leerjaar zit je van de opleiding?	Mogen wij je leeftijd weten? Zo ja, zet het hier onder.	Wat is je geslacht	Hoe ervaar je de opleiding in relatie tot je verwachting?
In welk leerjaar zit je van de opleiding?	1			
Mogen wij je leeftijd weten? Zo ja, zet het hier onder.	-0,09	1,00		
Wat is je geslacht	0,00	0,11	1,00	
Hoe ervaar je de opleiding in relatie tot je verwachting?	0,53	-0,05	-0,07	1

Correlation Coefficient	Strength of Relationship
± .70 – 1.00	Strong
± .30 – .69	Moderate
± .00 – .29	None (.00) to weak

Een correlatie laat uitsluitend zien dat er een verband is tussen twee variabelen. Het wil niet zeggen dat dit verband causaal (oorzakelijk) is: hiervoor is nader onderzoek noodzakelijk.

Op basis van de uitkomsten lijkt een er gemiddelde correlatie te bestaan tussen de mate waarin de opleiding aan de verwachtingen voldoet en het leerjaar. Dit wordt met name veroorzaakt door de uniformiteit in de antwoorden binnen de respondenten in leerjaar 2. Zij gaven veelal hetzelfde antwoord. De andere leerjaren gaven verschillende antwoorden.

Niet-aansprekende ontwikkelingen

Studenten mochten in eigen woorden aangeven wat zij minder interessante ontwikkelingen vinden in de zorg. Op basis van de antwoorden kon er onderscheid gemaakt worden tussen acht categorieën:

Thema	Aantal
Bezuinigingen	5
Beleid	5
Bemoeizorg/Beleid	4
Bepaalde doelgroepen (wijk, verslaving, ouderen)	4
Vele regels	3
Personeelstekort	2
Traagheid processen	2
Overig	6

Studenten maken zich met name zorgen over de bezuinigingen en de effecten daarvan op de zorg. Ook het beleid dat op dit moment wordt gemaakt is een reden voor onrust.

Aansprekende ontwikkelingen

Studenten hebben in eigen woorden aangegeven wat zij aansprekende ontwikkelingen vinden in de zorg. Deze zijn in onderstaande tabel samengevat:

Thema	aantal
Doelgroepen	6
Klant centraal/ eigen regie	5
Digitalisering (werk/administratie)	3
Overig	4

Studenten spreken met name een voorkeur uit voor bepaalde doelgroepen, het centraal stellen van de klant en de mogelijkheden van digitalisering (zowel binnen het werk als bij meer administratieve taken) binnen het beroep en binnen de sector.

Conclusie

- De studenten kiezen voor de opleiding vanuit eigen achtergrondervaring en het willen helpen van mensen.
- De keuze wordt veelal in het VO gemaakt, maar ook na jaren gewerkt te hebben.
- Bezuinigingen worden gezien als de minst aantrekkelijke ontwikkeling binnen het vakgebied.
- Bepaalde doelgroepen worden gezien als interessante reden voor keuze voor het vakgebied.
- Studenten geven aan dat zowel de wens om carrière te willen maken binnen dit specifieke werkveld als bestaande ervaring binnen het vakgebied belangrijke factoren zijn voor de studiekeuze.
- Studenten kiezen nadrukkelijk niet voor het beroep vanwege de tekorten in het werkveld. De keuze wordt gemaakt vanuit de overweging betekenis te willen geven aan het leven van anderen.

Discussie

- Het aantal respondenten is te laag om universele uitspraken te kunnen doen voor deze groep.
- Vanwege de kleine deelnemersgroep is onderscheid maken in de resultaten op basis van leeftijd, geslacht of een andere indicator statistisch gezien niet betrouwbaar.
- Bij ontwikkelingen in de zorg werd het thema 'doelgroep' veel genoemd. Wat hier exact mee bedoeld wordt is onduidelijk. Hier zal tijdens de interviews nader op in worden gegaan.
- Alle antwoorden zijn het resultaat van de op dit moment aanwezige kennis bij studenten. Dit is per leerjaar potentieel verschillend.
- Beelden van studenten kunnen het gevolg zijn van de opleiding: opbouw, duidelijkheid, etc.

In het artikel van Evelyne Meens (2019) wordt gesproken over vormen van autonome motivatie. Hierbij wordt onder andere de vorm 'geïdentificeerde regulatie' genoemd als een vorm van autonome motivatie. In deze vorm gaat het, in tegenstelling tot intrinsieke motivatie waarin de motivatie ligt in het kennis vergaren en het plezier in het leren, bij het nastreven van bepaalde doelen (Meens, 2019). Uit de enquête kwam nadrukkelijk naar voren dat studenten kiezen voor de opleiding vanwege het willen helpen en door eigen ervaringen. Uit de enquête zijn geen vormen van motivatie

naar voren gekomen waarin de student gedwongen wordt de studie te volgen. Ook werd gevonden dat ongeveer de helft van de respondenten zonder verder overleg met anderen heeft gekozen voor de studie. In haar artikel stelt Evelyne eveneens dat de mate waarin de studie overeenkomt met de verwachtingen bijdraagt aan het succes. Vanuit de enquête is gebleken dat in deze steekproef het merendeel van de studenten aangeeft dat de verwachtingen overeenkomen. Onder de geraadpleegde studenten zijn hiermee twee factoren die bijdragen aan het succes van de opleiding voldaan: de motivatie is autonoom en de opleiding komt overeen met de verwachtingen.

Conclusie onderzoek motivatie vanuit enquête

De conclusies van verpleegkunde en social work laten verschillen tussen de doelgroepen zien. Dit kan een aanleiding zijn om te denken dat de kern van de motivatie wellicht gelijk is, maar dat de redenen onderling verschillen. Hiermee wordt bedoeld dat er bij beide groepen sprake is van intrinsieke motivatie, maar wel op verschillende gronden. Dit doet vermoeden dat een adequate aanpak van de vraagstelling rondom het verhogen van instroom in de zorg een aanpak op maat zou moeten zijn. In hoeverre dit inderdaad het geval is moet blijken uit het tweede deel van het onderzoek. Hierin wordt meer ingezoomd op de betekenis achter de antwoorden.

Bibliografie

- Meens, E. (2019, april). Motivatie en keuzes: een kwestie van verwachtingen. *LoopbaanVisie*, pp. 68-72. Opgeroepen op 6 26, 2023, van <https://evelynemeens.com/wp-content/uploads/2019/05/Motivatatie-en-keuzes-LV.pdf>
- Tiemeijer, W. (2011). *Hoe mensen keuzes maken. De psychologie van het beslissen*. Amsterdam University press .
- Toth, J., Dobratz, M., & Boni, M. (1998). Attitude toward nursing of students earning a second degree and traditional baccalaureate students: are they different? *Nursing Outlook*, pp. 273-278. doi:org/10.1016/S0029-6554(98)90083-5.
- van den Boogaard, T., Roodbol, P., Poslawsky, I., & ten Hoeve, Y. (2019, may). The orientation and attitudes of intermediate vocational trained nursing. *Nurse education in practice*. doi:<https://doi-org.windesheim.idm.oclc.org/10.1016/j.nepr.2019.04.007>
- Vanhanen-Nuutinen, L. (sd). NURSING ORIENTATION –measurement tool.

Bijlage 1 Achtergrond onderzoek motivatie studenten

Onderdeel van WSD "Iedereen zorgt"

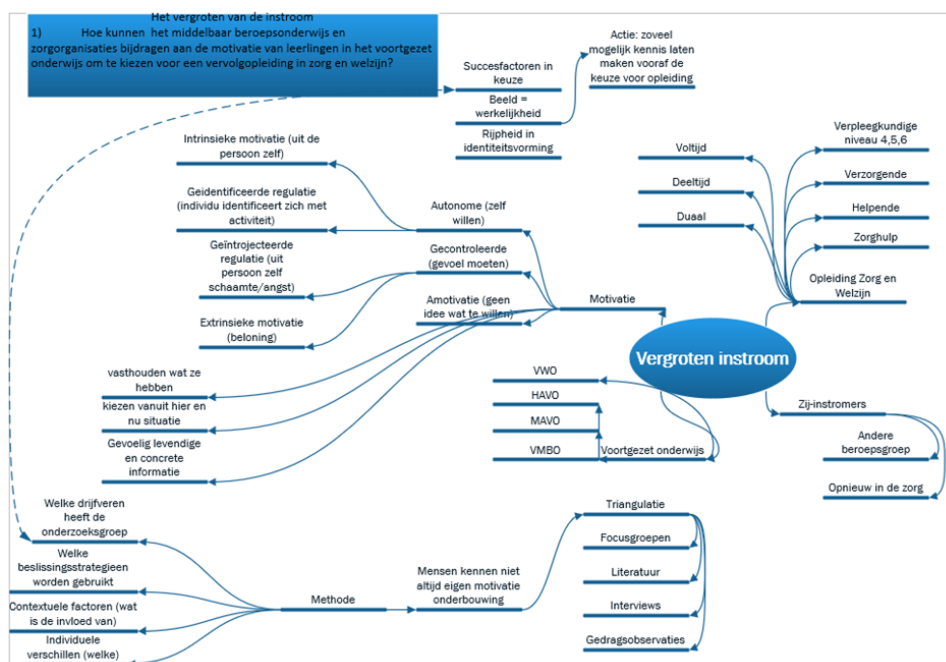
Methode

A. Instroom van nieuwe zorg- en welzijnsprofessionals

Door inzicht te krijgen in de motivatie en wensen van leerlingen rondom werken in de zorg, kan door opleidingen gericht worden geworven, geschoold, afgestemd/verbonden en behouden. Door tevens de vraag en motivatie van zij-instromers in kaart te brengen kan worden vastgesteld wat nodig is om hun instroom in de zorg- en welzijnssector te realiseren.

Het onderzoek leidt tot 1) handvatten voor werving en de inrichting van praktijk en onderwijs in aansluiting op wensen en behoeften van potentiële nieuwe medewerkers en 2) inzicht in de wijze waarop opleidingen en zorg- en welzijnsorganisaties op het gebied van instroom verantwoordelijkheid delen. De kennis en plannen leiden tot een verhoogde instroom in de gezondheidszorg/welzijns(opleidingen) in Flevoland.

Om te komen tot bovenstaand onderzoek is literatuuronderzoek gedaan naar de motivatie. Onderstaand figuur geeft hier inzicht in.

De indicatoren lijken logisch en specifiek maar ook persoonsgebonden en situatieafhankelijk. Het hoofdonderzoek vindt plaats in de provincie Flevoland. Een jonge provincie met zowel stedelijke als niet-stedelijke problematiek. Een provincie die nog aan het begin staat rondom vergrijzing, een provincie die een hoge mate van multiproblematiek kent, een provincie die een hoog aantal laaggeletterden kent, multiculturele steden heeft, financiële problemen etc.

Om recht te doen aan de diversiteit die dit met zich mee kan brengen en van invloed kan zijn op de vraag rondom instroom in de zorg wordt gestart met een **kleinschalig onderzoek** op Hogeschool Windesheim Almere (opleiding verpleegkunde voltijd en deeltijd en social work voltijd en deeltijd) om te komen tot een voor deze omgeving passend model voor onderzoek naar de instroom. Afhankelijk van de uitkomsten wordt dit vooronderzoek herhaald op het MBO. (in de figuur ontbreken de beroepen in het sociaal domein nog)

Gekozen is voor een onderzoek bestaande uit twee delen aanvullend op de literatuur:

1. Enquête onder alle verpleegkunde en social work studenten (voltijd en deeltijd) in Almere.
 - a. Resultaat: inzicht in moment van keuze, motivatie van keuze, uitstroom. Met de mogelijkheid te differentiëren naar leeftijd, opleiding, geslacht, vooropleiding, woongemeente.
2. Vervolg interviews met studenten die zich hiervoor aanmelden middels de enquête.
 - a. Resultaat: dieper inzicht in motivatie, achtergrond, beeld van de huidige gezondheidszorg, wensen rondom toekomstig beroep.

Overall resultaat: Gevalideerd regionaal onderzoeksmodel dat kan worden ingezet bij vervolgonderzoek naar motivatie en instroom richting zorg en welzijnsopleidingen vanuit zij-instroom en voortgezet onderwijs.

Bijlage 2 Vragenlijst

Enquête motivatie verpleegkunde

* Vereist

Waarom kies jij voor het beroep van verpleegkundige?

In het nieuws horen en lezen we regelmatig over een tekort aan verpleegkundigen. We willen graag onderzoeken wat maakt dat mensen kiezen voor de zorg en ook blijven werken in de zorg. Door het beantwoorden van onderstaande vragen leer je ons wat we als school en/of als zorginstelling kunnen doen om meer mensen enthousiast te krijgen en te houden voor de zorg. Het invullen duurt ongeveer 5 minuten. Onder alle inzenders verloten we een attentie. Voor vragen over dit onderzoek kun je contact opnemen met Nicole de Boer. n.de.boer@windesheim.nl

Met het invullen van deze enquête geef je toestemming voor het gebruik van je antwoorden voor onderzoek vanuit het Lectoraat Klantenperspectief en Ondersteuning en Zorg Windesheim Almere. Alle gegevens worden anoniem verwerkt.

1. Door deze vragenlijst in te vullen geef je toestemming voor het gebruiken van de gegevens voor onderzoek en eventueel vervolgonderzoek binnen Windesheim. Je gegevens worden vertrouwelijk en anoniem verwerkt.

- ☐ Ja, ik geef hier toestemming voor
- ☐ Nee, ik geef hier geen toestemming voor en wil stoppen met deze vragenlijst

5. Mogen wij je leeftijd weten? Zo ja, zet het hier onder.

6. Wat is je geslacht *

- ☐ Man
- ☐ Vrouw
- ☐ Non binair
- ☐ Dat wil ik niet zeggen

7. In welke gemeente woon je? *

- ☐ Almere
- ☐ Amsterdam
- ☐ Lelystad
- ☐ Dronten
- ☐ Utrecht
- ☐ Andere

2. Wat is je vooropleiding? *

- ☐ MBO
- ☐ Havo
- ☐ VWO
- ☐ Andere

3. Volg je de Voltijd of Deeltijd opleiding? *

- ☐ Voltijd
- ☐ Deeltijd

4. In welk leerjaar zit je van de opleiding? *

- ☐ eerste leerjaar
- ☐ tweede leerjaar
- ☐ derde leerjaar
- ☐ vierde leerjaar
- ☐ Andere

8. Wanneer heb je de keuze gemaakt voor de opleiding verpleegkunde? *

- ☐ Tijdens mijn laatste jaar in het Voortgezet Onderwijs
- ☐ Na een aantal jaar werken in de praktijk (zorg of buiten de zorg)
- ☐ Direct na een andere vooropleiding
- ☐ Tussen de 3e en 4e klas van het Voortgezet Onderwijs
- ☐ Eerder dan de 3e klas van het Voortgezet Onderwijs
- ☐ Andere

9. Hoe ben je tot de keus gekomen om de opleiding verpleegkunde te gaan doen? *

- ☐ Alleen
- ☐ Samen met mijn ouders/verzorgende
- ☐ Samen met mijn vrienden
- ☐ Samen met studiecoach
- ☐ Andere

10. Waarom heb je gekozen voor de opleiding verpleegkunde? *

11. In welke mate hebben de onderstaande factoren invloed gehad op je besluit voor de opleiding verpleegkunde? *

	niet van toepassing	beetje	het was een overweging	heel veel	heeft me overtuigd
Familie leden in de zorg	☐	☐	☐	☐	☐
Zelf of directe familie die persoonlijk veel te maken heeft (gehad) met zorg(organisa- ties)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik moest iets kiezen.	☐	☐	☐	☐	☐
Opstapje naar ander beroep	☐	☐	☐	☐	☐
Open dag	☐	☐	☐	☐	☐
Klasgenoot die ook voor deze opleiding kiest	☐	☐	☐	☐	☐
Werkervaring in de zorg	☐	☐	☐	☐	☐
Wens om carrière te maken in de zorg.	☐	☐	☐	☐	☐

16. Ben je van plan om over te stappen naar een andere opleiding? *

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Ik twijfel

12. Hoe ervaar je de opleiding in relatie tot je verwachting? *

- ☐ Opleiding komt overeen met mijn verwachtingen
- ☐ Opleiding komt niet overeen met mijn verwachtingen
- ☐ Opleiding komt een beetje overeen met mijn verwachtingen

13. Licht je antwoord bij vraag 12 toe. *

14. Welke ontwikkelingen in de zorg of in het verpleegkundig beroep spreken je aan? *

15. Welke ontwikkelingen in de zorg of in het verpleegkundig beroep spreken je **niet** aan? *

17. In welke mate ben je het eens met onderstaande stellingen? *

	Geheel eens	Eens	Niet eens/niet oneens	Oneens	Geheel oneens	NVT
Verpleegkundige zijn is spannend.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Een verpleegkundige is een gerespecteerde professional.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het doel van verpleegkundig onderzoek is het verbeteren van de situatie van de patiënt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Onderzoek doen is zeer belangrijk voor het verpleegkundig beroep.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De tekorten in de zorg maken dat ik kies voor het beroep van verpleegkundige.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Werken als een verpleegkundige geeft mijn leven betekenis.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

18. Heb je zelf nog belangrijke punten die je nog met ons wilt delen rondom je studiekeuze en motivatie?

19. Wil je in aanmerking komen voor de attentie die we verloten voor het volledig invullen van de enquête? Voer dan hieronder je e-mailadres in. Het e-mailadres zal niet voor andere doeleinden worden gebruikt en los van je antwoorden worden bewaard. Na loting wordt je e-mailadres verwijderd. *

20. Wil je meewerken aan een verdiepend interview rondom jouw motivatie en keuze voor het beroep van verpleegkundige? *

☐ Ja

☐ Nee

21. Indien je wilt meewerken aan een vervolginterview van 1 uur, noteer dan hieronder je e-mailadres. Wij nemen contact met je op. Je e-mailadres wordt los van je antwoorden bewaard. Onder de deelnemers aan het interview wordt na het afnemen van alle interviews een pol.com bon verloten. Hierna wordt je e-mailadres verwijderd.